

Inhoud

Ter inleiding		7
1. De bloemen waar je bij kunt <i>over dankbaarheid</i>	Filippenzen 1:1-11	10
2. Remedie tegen ruziekoorts <i>over twistzucht</i>	Filippenzen 1:12-20	15
3. In leven en in sterven <i>over ons levenseinde</i>	Filippenzen 1:21-26	21
4. Eén volk dat Hem behoort <i>over kerkelijke eenheid</i>	Filippenzen 1:27-30	27
5. De minste willen wezen <i>over nederigheid</i>	Filippenzen 2:1-11	32
6. Sterren mopperen niet <i>over bereidwilligheid</i>	Filippenzen 2:12-18	37
7. Blij te allen tijde <i>over voortdurende vreugde</i>	Filippenzen 2:19-3:1	42
8. Religie of relatie <i>over omgang met God</i>	Filippenzen 3:2-11	47
9. Omzien, afzien, uitzien <i>over geestelijk perfectionisme</i>	Filippenzen 3:12-16	52

10. Elders thuis <i>over ons lijfelijke leven</i>	Filippenzen 3:17-21	57
11. In geen ding bezorgd <i>over onbezorgdheid</i>	Filippenzen 4:1-9	63
12. Wie komt er in mijn huisje? <i>over de kracht van het geloof</i>	Filippenzen 4:10-23	68
Gespreksvragen		74
Bibliografie		78

1. De bloemen waar je bij kunt

over dankbaarheid

‘Ik dank mijn God ...’

Filippenzen 1:3

‘Geluk is de kunst een boeket te maken van de bloemen waar je bij kunt.’

Dat lijkt me een wijs woord.

Altijd zullen er bloemen zijn die je graag zou willen plukken, maar je kunt er niet bij, je krijgt ze niet te pakken. Laat dat je levensvreugde niet vergallen. Pluk de bloemen waar je wel bij kunt en geniet daarvan, met volle teugen.

Paulus zit in de gevangenis, waarschijnlijk in Rome. Weliswaar zit hij niet eenzaam in een cel; hij heeft nog wel enige bewegingsruimte en in elk geval heeft hij zijn vriend Timoteus bij zich – maar hoe dan ook, hij is beperkt in zijn doen en laten. Niet langer kan hij gaan en staan waar hij wil. Toch is hij een dankbaar mens. ‘Ik dank mijn God!’ Zo begint hij zijn brief aan de Filippenzen. Dankbaarheid voert de boventoon – dankbaarheid, ondanks alles. Paulus is gedurende zijn verblijf in de gevangenis voorbeeldig geholpen door de gemeente van Filippi. Hij had met zijn broeders en zusters in die plaats altijd al een goed contact, maar nu is de band wel heel sterk geworden. In de nood leer je je vrienden kennen.

Filippi was Paulus’ eerste gemeente in Europa. Daar ontmoette hij Lydia, de purperverkoopster. Zij kwam oorspronkelijk

uit de stad Thyatira, in Klein-Azië. In Filippi was zij de kleine Joodse gemeenschap van harte toegedaan. Ze vereerde de God van Israël en elke sabbat was ze te vinden langs de rivier, even buiten de stad, waar de Joden samenkwamen. Na haar doop nam zij Paulus en Silas op in haar huis. Iets dergelijks deed later ook de cipier van de plaatselijke gevangenis, toen Paulus en Silas hem op het laatste moment ervan weerhielden zelfmoord te plegen, nadat de gevangenisdeuren door een wonder van boven waren opengesprongen.

De stad Filippi was ooit door Filippus, de vader van Alexander de Grote, veroverd en toegevoegd aan het Macedonische rijk. Vandaar die naam: Filippi. Er woonden veel Romeinen, oorlogsveteranen vooral. De stad was een Romeinse kolonie en heette officieel: Colonia Augusta Julia Philippi.

‘Ik dank mijn God.’

Waarvoor is Paulus dan zo dankbaar?

Hij dankt God voor de deelname van de gemeente in Filippi aan de evangelieverkondiging. De gemeenteleden hebben door hun steun aan Paulus meegeholpen het evangelie door te geven aan de volken. Vanaf het begin hebben ze zich gastvrij opgesteld en hebben ze de apostel gesteund bij zijn zware taak om het evangelie te verkondigen. Ze zijn werkelijk medewerkers geweest, metterdaad. En daar dankt Paulus God voor. En dat niet alleen nu hij deze brief schrijft, maar elke keer als hij aan hen denkt in zijn gebeden. Paulus dankt God ervoor dat de Filippenzen zo ook deel gekregen hebben aan de genade die aan hem, Paulus, verleend is. Samen staan ze in de lichtkring van Pasen.

Zeker, Paulus dankt niet alleen; hij bidt ook voor zijn broeders en zusters. Hij vraagt God hen te doen groeien in liefde, in inzicht en in fijngevoeligheid, om te onderscheiden waarop het aankomt. En als hij zo aan hen denkt, groeit in hem ook het verlangen om hen weer te zien. Maar ondanks dat

verlangen voert de dankbaarheid in zijn brief de boventoon. 'Ik dank mijn God!' Ondanks alle redenen om te klagen accentueert de apostel zijn blijdschap over alles waar hij dankbaar voor is. Hij zou met recht een klaaglied kunnen zingen: over zijn gevangenschap, over zijn beperkte mogelijkheden om te leven en zijn werk te doen, over de onenigheid in menige christengemeente, waarover hij soms deprimerende berichten verneemt. Daarover zwijgt hij in zijn brief beslist niet. Maar hij laat zich er niet door leiden. Dankbaarheid en blijdschap stralen door al zijn gedachten heen. Hij zou met recht kunnen schrijven in de trant van 'ach, arme, arme ik ...' Hij zou evengoed zijn verontrusting en zijn zorg over de toekomst van de kerk breed kunnen uitmeten. Niets – of in elk geval weinig daarvan doet hij in deze brief. 'Ik dank mijn God!'

'Bloemen zijn langs elke weg te vinden, maar niet ieder kan er een boeket mee binden.' Dat is levenskunst: dankbaar te zijn met wat voorhanden is. Ik ben ervan overtuigd dat het christelijk geloof ons daartoe kan brengen. Natuurlijk heeft dat alles ook wat te maken met je karakter en met allerlei andere levensomstandigheden. Maar zeg nooit dat jouw situatie zo verschrikkelijk uitzichtloos is dat er geen sprankje hoop meer overblijft en elke reden tot dankbaarheid volledig is verdwenen. Het is Pasen geweest. Hoop kleurt de hemel rood.

Het is waar: altijd is er wel iets te wensen. Arthur Rubinstein zei: 'De meeste mensen benaderen volgens mij het geluk niet realistisch, omdat ze altijd het noodlottige "als"-voegwoord gebruiken als voorwaarde. Je hoort ze zeggen: Ik zou gelukkig zijn als ik rijk was of als dat meisje van me hield of als ik talent had of – hun populairste "als" – als ik goed gezond was. Ze bereiken vaak hun doel, maar ontdekken dan nieuwe "alzen". Wat mij betreft, ik houd van het leven zoals het is, onvoorwaardelijk.'

‘Ik dank mijn God.’ Wij berekenen vaker ons verlies dan onze winst. Tel je zegeningen, dan heb je geen tijd meer om te vloeken. Maak zo af en toe eens een lijst met onderwerpen voor dankzegging. Als ik in Ermelo de dienst leid in de Opstandingskerk van ’s Heeren Loo, mogen de verstandelijk gehandicapte bewoners briefjes op de avondmaaltafel leggen met vragen om voorbeden. De meest uiteenlopende dingen kom je dan tegen. Of je wilt bidden voor de zieke poes van tante Magda en voor de broer van Willem die zich in zijn vinger gesneden heeft. Zo zouden we ook allemaal eens een lijst moeten maken met al die dingen waarvoor we God kunnen bedanken. ‘Ik dank mijn God.’

Zo’n levenshouding krijg je niet cadeau. Je moet er elke keer weer voor vechten. Als je Paulus’ brief aan de Filippenzen goed leest, ontdek je dat ook in zijn leven. Drie thema’s komen er telkens weer om de hoek kijken, in alles wat hij schrijft. Het gaat steeds over zijn bereidheid om voor God te leven. Het gaat ook over de zelfbeheersing die hij aan de dag legt, om werkelijk als een trouwe dienstknecht, als een ‘slaaf’ zijn Heer te dienen. Maar vooral gaat het over de blijdschap waarmee dit alles gepaard gaat. Dat woord ‘blijdschap’ is wel het meest stralende woord in dit epistel van de apostel. Let wel: deze blijdschap heeft de dankbaarheid als basis. En tot die dankbaarheid moet een mens steeds weer opgeroepen worden. Wees dankbaar! Vergeet niet een van Gods weldaden!

‘Ik dank mijn God.’ Iemand zei: ‘Ik heb niet alles waar ik van houd, maar ik houd van alles wat ik heb.’ Dat is de kunst. Dat is levenskunst. Dat is geloofskunst. Te houden van wat je hebt. Ook al is dat weinig en veel minder dan wat je buurman heeft. Te houden van wat je hebt, ook al heb je niet alles waar je van houdt. Soms zie je op oude zonnepijlers staan: ‘Ik tel alleen de heldere uren.’ We zouden iets van zo’n zonnepijler moeten

hebben. De donkere uren, de bewolkte dagen, ach, die wijs je gewoon niet aan, daar ben je blind voor, die moet je maar gewoon overslaan. De heldere uren, de zonnige momenten, de stralende dagen, die moet je tellen, vasthouden, bewaren als een kostbare herinnering. 'Ik dank mijn God.'

'Wie ook van het verleden geniet, leeft dubbel,' zei de Romeinse dichter Marcus Martialis. Paulus doet het, in zijn gevangenis te Rome. Hij denkt terug aan de liefde van de Filippenzen, aan hun gastvrijheid en aan hun medewerking in de dienst van de verkondiging. Als hij daaraan terugdenkt, voelt hij een warm gevoel van binnen. Paulus geniet van het verleden. En wie dat doet, leeft dubbel. Nee, je moet het verleden niet willen opsluiten. Je moet de vreugde niet rubriceren, niet analyseren en uittrekken als met een pincet. Goede herinneringen zijn geen vlinders die je moet vangen om ze ergens op te prikken. Goede herinneringen zijn om te zoenen. William Blake had gelijk toen hij zei:

Wie een vreugde tot zich trekt,
Vernietigt het gevleugeld leven.
Maar wie de vreugde kust als deze passeert,
Leeft in de zonsopgang van de eeuwigheid.

'Ik dank mijn God.'

Geluk is de kunst een boeket te maken van de bloemen
waar je bij kunt.